

jobb alkalmatosság ugriant az általános választói jog terére lépni, s az addigi 1. s 2. millió választó helyett egyszerre legalább is 2 1/2 millió állam polgárnak akartuk a választói jogot megadni, vagyis a választók számát egycsapára több, mint 150% kal szaporítani: midőn ezen jogkiterjesztéssel sok százados olyan választónk lesz, akiknek sem ideje, sem műveltsége nincs ahhoz, hogy közérdeű kérdésekkel foglal kozsék, ahogynk semmi énkészültsége nincs a hatalom gyakorlásához, akiket isgató, túlsó jelszavak a lelkiismeretlen demagógok könnyen vezethetnek: nálunk a pluralitás behozatala valóban e engedhetetlen feltétele a választói jog kiterjesztésének.

A tanítók pragmatikája.

As 1878 III. egyetemes tanitógyűlés végre hajtóbizottságot küldött ki, hogy tanítótestületek szövétékezésére alapszabályt dolgozzon ki. Az alapszabály a megyei egyetemes tanítógyűlés után elkészült, 187

ajánom kétszer negyven nap mulva jött meg a válassz: a kormány az alapszabályokat nem hagyta jóvá. 1880-ban másodsor mutatták be az alapszabályokat — hiába. Hiába kérték a törvényhozást is, a szanktiót nem nyerték el. As 1890 ben összeült IV. egyetemes tanitógyűlés aztán lemondott a szövétékezés eszméjéről s a mai országos bizottságot teremtette meg. Tehát lett egy olyan egyesület, amilyent odafelet akartak. Hogy magával nem volt nagyra, mi sem bizonyítja jobban, mint-hogy állandóan hangoztatták az újjászervezkedést. Aztán hosszas alkudozás, vajúdás után megszületett a mai szövetség, amelyről szeretik azt hirdetni, hogy a szabadegyesületek eszméje alapján reformálodott meg.

Akik az átalakítást így, ahogy megcínálták a tanítók egyik ideális törekvéséről, a tanítói autonómiának kérdéséről megfeledekhtek.

Megfeledekhtek a tanítói kamaráról, tettek az lebegett szemük előtt, hogy a majorizálásnak paláját biztosítsák és a különböző tekinteteket összeegyeztetése révén

olyan egyesületünk legyen, amelyet a régi kipróbált rendszerek: a konzervativizmus, a biggadság, megfontoltság jellemezzenek. Így lett bizottságból szövetség, de egyébként maradt minden a régieben.

De megfeledekhtek a reformálók az 1904 évben hozott határozatokról is. A VI. egyetemes tanitógyűlés mondta ki, hogy a vármegyei tanítóegyesületek tanító kamarákká alakítandók át és ennek minden tanító köteles tagja legyen. A vármegyei kamarák 2 2 képviselőt küldenek az országos tanítói kamarákba. A megyei kamarák választmánya alakítja meg a fegyelmi bizottságot. Az újjászervezők írtették meg néhai való Somlyai József hagyatékát is, s a közhangulat kielégítésére sebtiben elfogadtak egy olyan tervezetet, amely egy, maga gátot vet a tanítók autonómiájának.

Pestvármegye 1906-ban kimondta, hogy akcióba lép a megyei alapon szervezendő országos tanítói bizottság, a tanítók parlamentje megteremtésére. Határozatát a jegyzőkönyv őrzi. Magam voltam, aki országgyá röpitettem a vezető vármegyékhez méltó határozatát. Kimondtuk a munkának azonnal való megkezdését is, de — sajnos, egyesületünk a határozat végrehaj-

lathatja. — mégis a két év eredményéről számolhatunk be. Alláspontunk tért hódít, táborunk erősbödik.

Mert a mai állapotok tarthatatlanok. Az iskolaszék, a gondnokszék ma már nem a közügyért lelkesedő társadalom képviselői, hanem a tanítók tudatlan és avatatlan ellenőrei. A gondnokszági utasítás ugyan nem engedi meg, hogy az iskola belső szellemi ügyeibe belevatkozozanak, de ez csak picius masculus addig, amíg a meg-hirdetett pályázatoknál ajánlási joguk van, amíg szolgálati bizonyítványt irhatnak alá a tanító számára. A papok uralmát is nyögi-még mingig a tanító s jaj annak, aki papjával szemben általános emberi jogait emlegetni meri. Még ha nem is hivatkoz-nám arra, hogy a katonák fegyelmi ügyében katonák, ügyvédekben ügyvéd, papok-ban papok ítéliknek, akkor is be tud-nám bizonyítani, hogy teljesen jogosult az a követelésünk, hogy fegyelmi ügyeinkben mi ítéljünk. Nálunk iskola fenntartó az ál-lam, egyház, község, társulat, magánember. Vajon etikailag megengedhető-e, hogy az őt egyenlő rangú iskolafentartó közül csak

egyedeneget vegye kezébe a tanító fölött való bíraskodás jogát s köteles-e túrni a másik négy iskolafentartó, hogy saját tanítója fölött egy vele iskolafentartói minőségben és rangban teljesen egyenlő iskolafentartó ítéljen? Hisz túrheti e a tanítói állás méltósága, megengedi-e az iskola érdeke, hogy a tanítói személy ügyeit a főszolgabíró, a tisztí ügyész, árvászeki enők, pénzügyigazgató vizsgálja és hozzon abban

Nem. És megnyugodhatik e a tanító abban, hogy működése felől titkos minősítést őrizzenek a tanfelügyelők; irodákon és azokba beleírhasanak akármit annélkül, hogy azért szavatolnának valakinek?

Hisz helyes e, hogy a tanítók fegyelmi ügyeiben egyszemélyben bíró is legyen a tanító kegyerádója?

Bizonyosan nem. . . Meg kell tehát alkotni a tanítói kamarákat. Jelenlegi népiskolai közoktatásunk első és nagy rendes-ből arra törekedett, hogy a tanító ügye-ben a lehetőleg ahhoz értő emberek itél-kezzének s az iskola minden egyes bajos dolgában a szakszerűség érvényesüljön. A kir. ta felügyelő me odajállította, csak tanácsot s hogy ez minden érdeket kielé-gítsen, helyet nyertek benne a felekezetek képviselői s ott voltak azok mellet a ta-nítók is. A szabadelvűség terén óriási lé-pés volt ez s a nevelés ügy biztosításának első és korszakot jelző talpköve. Nagy ba-ja, nagy hibája volt, hogy a községi nép-iskolák felett örökösödhet s a jórán ész azt dikálta volna, hogy ezt a keretet kell tá-gítani. Tehát a tanítói kamarának a csirá-ja benne van az első tanítói törvényben és első nagy minisiterünk célul tűzte ki, hogy az iskolák ügyeinek vezetése ne a tudatlanságra és a rossz akaratra bizasék.

Tanulmányomat azzal az óhajással fe-jezem be: vajha annak a férfinak nevéhez fűződnék a tanítók szolgálati viszonyának rendezése, aki az új tanítói törvényekkel, amelyeket egyes részleteiben kifogásolha-tunk és ostromolhatunk, de a maguk'con-cepciójában korszakalkotónak kell tekinté-nünk, nevét népoktatásunk történetébe so-ha el nem homályosodó betűkkel beírta.

Lelekem teljes meggyőződésével hiszem és vallom, hogy a mily mértékben mutatja meg a tanítók munkássága és nemcsak törekvései iránt való meleg érdeklődés és becsülését a nemzet, hatványozottan

Nemelyek szerint a vízbe ölte magát, mások szerint világgá bujdosott. De ugyas ki is élte? Egy Ariatlan falusi liba cselekedeteivel? Szomorú rá sem ért volna. Annýira igénybe vette minden idejét a nászut programjának összekötésére.

As-íjtu pár-hasament. Velence legelőkelőbb szállójának portáná földig hajlongott a magyar uraságok előtt.

Béla kiblt az erkélyre, hogy élvesse a lan-gyos est-estellé; légy ruhógó fuvahat. Margit enalatt, romok pongyoláját öltötte magára.

As elmas ég sötétkékjéből az eszernyűcsill-lag, mint magányos anárás drágakő tűsött l-magyarítás.

Messziről a gondolerik harmonikus danája hal-latszott. A Canalegranden pedig azás meg szás apró gondela siklott nesztelen tova a tenger tükörme felületén. Csak egy-egy elfojtott kacaj hangzott föl a tébénakok mélyéből.

szomorú pedig bánant a cu-akán. Elgondolta, hogy rövid idő alatt mily gyot fordult sorsának kéréke. Ime a szegény megyei aljepezből, most hatalmas un-jem, ki

vagyónával ezeknek parancsol, ki előtt szolgál hajlong.

De hiába! As olasz ég sejtelmes varása a földet, a könyelem, mely körülvette, felesleg-odaadó imádatsa nem tudták azt az úrt szívbebe-betölteni, mely ott sajgott, ott égett azive kel-lősküszepén s mely most mikor boldognak kellett volna érsznie magát, jobban fájt, jobban tüszelt mint valaha.

As esti szellő egy mélebus akkordot sodor feléje. S most eszében jutott Magda, Magda, aki imádott s elhagyott s két kövér könnyecsepp-gördül. Is szempilláiról a tenger-sós hullámaiba

A bánatok.

nyomorult, keserű bánat! Szenvedés nevelet pokroce — hának Szomorú könyek sugó visán át Csavargó lelkeim fűik utánad.

Nines ott pihés légy a jajos szavaknak, Tükölt jégzselé véig veri őket, Körömbögy jut ki a szenvedőknék, Hol a mostoha bu-nyák laknak.

Ahát-morost, kit agyacsórófómi vagyol, Vihogva kiser a bánat-tanyára, Fagyón igérettel szived kájája, S esengő kacajjal halálra gazol.

Lódsy Károly.

székben állja ez a lelkes szeg-ötömönök szerte e hazában. s a magyar nemzet jó-vőjéért, haladásáért, kulturájáért, való munkájában nem fogja megtagadni dicső mul-ját, de küzdeni fog annak a lobogónak dí-adaláért, amelynek mása nincsen sehöl a vi-lágon, s a mely alá erős akarattal, nemcsak hazafiamággal felesküdtöt táborunk min-den katonája.!

UJDONSÁGOK.

— Erzsébet királyné emléke. A magyarok szent asszonyáért néhai — Erzsébet királyné — apátsági templomban em-törtökön reggel szent mise volt.

— Ektöv. Oesterreicher Marton pápaé kereskedő, a mult vasárnap emkúdtört örök háng-gat a helybeli izr. templomban Scheiber Katalin ki-asszonynak, Scheiber Dező kereskedő leányának.

— A városkésztől. Célzó-mők megváros-bépvisele- deklódése mellett rövid társ-tartott. A gyűlés egyik tárgya volt az újonnan szervezett rendőrségi állások betöltésén. As rendőri állásra a képviselőtestület az alábbiakat választotta meg: Csécs József, Módos István, Pongrácz Sándor, Somogyi Ferenc és Rosta Fe-

reszet. Az újonnan felvett rendőrség új évkor lép szolgálatba. A képviselőtestület utasította egyúttal az előjáróságot az öt rendőrnök szűköslegold ruházat és fegyverzet beszerzésére. Tehát új évtől kezdve nagyobb lesz a közbiztonság Csalidomólkőn és az álmos éjjeli órák új évtől kezdve még nyugodtabban folytathatják csendes éjjeli álmatukat. — Tárgyalatott Benkő Ferenc csatorna építési kérvénye. Képviselőtestület Benkő Ferenc kérvényét, mivel ahhoz orvosi vélemény csatolva nem lett, ennek pótlása véget vissza adni határozta. — Honig Samunak a városzaha udvarán levő jégvermet a képviselőtestület évi 40 korona bérért kiadni határozta. — Városbíró jelentette, hogy a lakásokat kiadta, a szerződéseket bemutatta, melyeket képviselőtestület jóváhagyott. — Az 1908 évi számadatok és mérlegnek elkészítésére az előjáróságot a képviselőtestület utasította. A gyűlés legfontosabb tárgya volt a város 440 ezer koronás beruházási kölcsöne, Est azonban a csekélyszámban megjelent v. város atyák miatt nem tárgyalhattak, így a város beruházási kölcsönüggyének a tárgyalása december hó 5-rc halasztott el. Határozott ki Egy—két jelenték elei egy tárgyalása után az ülést előzőlő v. bíró bezárta.

— Ság. A „Ság teteje,” amelyről egykor a koszorús költő lantja zengett, ma a kőtörök kalapács ütéseitől hangos — Régen volt, ki emlékeznek már arra, amikor költők énekeltek Ságról, Somlyóról, Szilgigetről... Régi költők, — régi emlékek... ki törődnek ma már titevetelek? Más

titelism, classicismus, történelem és a régi idők régi eszéi emlékei? Nem az abszolút eszé, hanem az abszolút jó az, ami bennünk igaz és tettei serkent. — Mi Montecuccolival tartunk és a pénzben találjuk föl azt a Szentháromságot, amelyből, ha nem is lelki tüvünk, — mert hát utóvégre vigye a kö est is, — de földi jólétünket várjuk. — Mitneünk a „Ság teteje”, — mit törődünk mi a Ság borával, terem ma bor elég a homok buckákön is, — nekünk természetü szépség, történelmi és geológiai szempontok nem imponálnak, — a mi szemünkben csak és egyedül a Ság belseje, az „idéális fedanyag” a baskaltó a fontos. — Az élmes kereskedő nem evett Bolond gombát, hogy a Ság hegyre menjen borért, amikor másutt és olcsóbban hozná juthat a Ság hegynek csak a köve, a bazaltja amit ér est pedig csak itt és pedig a leelőnyösebben lehet beszeresni. — Az élmes, kapszi vállalkozás tisztában van a helyszettel. Csak oda megy, ahol nagy haszonra dolgozhatik. A kiadásának eddigi módja nem volt eléggé hasznosbajtó — A haszon jó részét elvitték a fuvarosok. — Bolondság, ki adja a hasznot másnak, mikor az egy szebben ir elfer? Mire való volna az ipar vasut? Tessék krétát venni és kiszámítani a külömbűsget. — Az ület forgalmának szászoros emelkedése dacára mennyivel egyszerűbb a kezelés? Nem kell vesződni anyiféle emberral, nem kell annyit részesíteni a jödelemben, csak egyet a tulajdonost! Csak eszel kell számolni, — eszel pedig számoltak, és most már szabad a vásár, tessék lefordulni a „Ság tetejét”. Ma a Ságát, a Somlyót. — Attól lehet hát venni a kinek a szomoru dologban mégis a legbb, az az érséketlenség, az a nem bönomség, amivel est a kérdést Csalidomólkő város és községe szebbe tett kezekkei nési. — Sőt nemesek nézi, de amint értesülünk, a község előjárósága est egészen helyön valónak találja, amennyiben a küszegatái be járás alkalmával nem volt egy szava sem ennek megakadályozására, vagy csak ellenzésére.

Eszen állónban nincs semmi esudáltonni való, ebből csak azt tudtuk meg, ami eddig sem volt kötséges, hogy az az előjáróság nem áll a helyzet magasztán. — de abbas már savunk van és azt meg is kérdeszük alkalomadtán, hogy kinek a megbízásán és megkérdésénél merre véleményét nyilvánítani? A vagy már nem csak a Ság hogy hanem a képviselő testület is fölélezes a jól dolkos.

— egy élmes vállalkosé kapszúságának est a hegyet károlgátatni akkor, amikor a város érde-

— Pényképeket a legjobb kivételben kést mutatelt aon Szabó Jakab fényképez Komutik Lajos utca.

— Hátán a jjei 1—2 óra közt Almaszárna csalidomólki vas és fűszer kereskedő dömölki utcai adtében tiz utat ki eddig ismeretlen ökből. Az állvány legfelső részén ehezett emlen gyufától támaszt a tiz valószínű eger szágé következtében. A tüzet a szomorsó szobááa alvó segéd vette észre, hová az ajtó nyíltson

keresztül behatolt az erős fojtó füst melyre a segéd felébredt. A gyufa már teljesen elégett tüzet énszevették svagy 200 csomag milli gyertya is elővadt a nagy hőszög következében. Almaszárna kereskedő kára meghaladja a 5-ezer koronát, mert a nagy füst miatt számos fűszer aru tönkre ment, elcsom adható, a vízzel való oltás alkalmával pedig vasárak rozadásodtak meg a van olyan cikk, vasru mint például lopaközseg, mely rozadás volta miatt szintén nem használható. A tüzet sikerült még időjkorán megfékezni így nem lett több kár.

A magyar nők a Petőfi házért. L-gulabban a magyar hőlégyér állottak sorompóba a Petőfi Társaság segítségével, hogy mielőbb megvaldithassa kegyeletés és kulturális célját: A Petőfi ház létesítését. Az odaadó hitvesi hűség és a jártási szerelem halhatatlan dalosa megérdemli ezt az áldozatot a magyar nőktől, a bizonyára nem akad vármegyénkben sem olyan nő, aki a szabadság, szerelem nagy költőjének, a hazájáért életét áldozó hőnek, a legünneményesebb magyarunk templomára meg ne hozná áldozatát. A magyar nők a Petőfiház 1 koronás sorsjegyeinek terjesztésére vállalkoznak. A Petőfi Társaság azokkal, hogy értékes nyemennyitárgyakkal viszonzza a község áldozatkészégét, segít őrsáinak legalább is 40 sorajegy elhelyezése esetén, ajándékképen, emlékül küldi meg Petőfi összes költeményeinek az 1847-iki kiadásához hasonló ritka amatőr díszkötetét, mely a könyvpiacón 20 korona fölött árban kerül for-

Bíróválasztás előtt. Mint már megírunk lapunkban Csalidomólki nagy község bíró választás előtt áll. Mint értesülünk a bíró választás ügyben rövidesen szebbe körü értek-zletet tartanak azok a po'gárok, akik Szabó Péter nyugalmazott tb. főszolgabíróval szeretnék a városbírói állásba beültetni, Szóval egy kis harcra, egy kis kaliberű harcra van kilátás, melynek a vég eredménye ma még ismeretlen.

— Színészet Községben. Fehér Vilmos a nemrég fölünk eltávozott színigazgató szintarsalával ezidőzerint Községben tartja előadásait a községek élénk pártfogása mellett. Fehér társulatának egy kis konfliktus is támadt Községben a katonasággal és a papasággal. Nevezetesen kifogásoltak „A császár katonái” és „A tanítók” darabok előadását. Mint Fehér Vilmos hozzánk írt levelében tudatja, a katonaság és a papaság által kifogások darsnak előadását szűfolt háza volt.

— Verekezés. Csátár József és Márton Imre tokorral lakosok a tokorral, eszégekben borközi állapotban összeverekedtek Pál Sándor, Múroc József és Gál József nagyimonyi lakosokkal. A nagyimonyiak alaposan elverték szőlőkörökkel Csátár Józsefet és Márton Imrét. Csátárnak egy oldalbordája is eltörték. A verkedőket a kir. járásbírósnágnál feljelentették.

— Tilos a díkok batbantatása. A kir. Curia legutóbb hozott elvi jelentőségű határozásban kimondotta, hogy a tanító feyelemi vétésget követ el akkor, ha a tanulókat úgy bünteti feyelemmel, hogy abból testi sértés szármashat. Az így elkövetett könnyű testi sértés büntető cselekményt képez.

— Sikos aszalt. Csütörtökön a reggeli órákban olmos eső esett nálunk, mely nyomban megfogott a etől az aszfalt járdák és az utcai aszfalt olyan sikos lett, hogy emberek állatnak egyaránt veszedelmessé vált a járása. A kocsiokból a lovakat ki kellett fogni a egy vezették szegény párákat, mert még az úres kocsit sem bírták húzni a nagyon sikosaság miatt. Bizony a kocsik közlekedési utakon aszfalt helyett jobb lett volna makadm.

TORLEY'S CASINO TALISMAN GRAND VIN

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsénk a község tudomására hozni, hogy

Építési irodánkat

Csalidomólkőn, a villamos telep lakóházában megnyitottuk. Mindasoknak, kik a villamos világítást, vagy erőszolgáltatást, kézséggel nyújtunk felvilágosítást s képmintunk díjtalanul tervét és költ-

Ganz-féle Villamosági R. T. építészvállalása Csalidomólkő.

Előzetes adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

ADÓÖSSZEVÉTEL

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév

Adóösszevétel
 Budapesti Társaság 1938

Adóösszevétel
 1938. évi I. és II. félév

Adóösszevétel
 1938. évi I. félév